

10 BOUXWEERD

Uit: G. Kurstjens, B. Peters & P. Calle. 2008. Maas in Beeld. Resultaten van 15 jaar ecologisch herstel.
 Gebiedsrapport 2: Maasplassengebied. Kurstjens Ecologisch Adviesbureau, Beek-Ubbergen/
 Bureau Drift, Berg en Dal, www.drift.nl

Riviertraject: Maasplassen
 Provincie: Limburg
 Gemeente: Leudal
 Stad/dorp: Buggenum
 Start natuurontwikkeling: 2000
 Eigendom: Staatsbosbeheer
 Oppervlakte: 31 ha incl. plas en kwelgebied (5 ha)
 Toegankelijkheid: deels vrij toegankelijk

Soortgroep	Voor natuurontwikkeling		Na natuurontwikkeling		Beoordeling ontwikkeling
	Aantal bijzondere soorten (* = alle soorten)	waarvan op Rode Lijst	Aantal bijzondere soorten (* = alle soorten)	Waarvan op Rode Lijst	
Flora	12	3	17	5	
Broedvogels	21-31	10-15	24-27	9-13	
Dagvlinders *	18	0	16	0	
Libellen *	?	?	17	2	
Sprinkhanen *	5	0	7	1	
Overige groepen					Bever, Das, Hermelijn

10.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

De Bouxweerd bij Buggenum is sinds 2000 officieel een natuurgebied van Staatsbosbeheer (figuur 10.1). Momenteel bestaat het uit twee deelgebieden: een ondiepe plas omzoomd door graslanden en wilgenbos en nabij de historische boerderij Wijnaerden/Wijngardenhof aan de noordwestzijde langs de terrasrand een kwelzone met een elzenbroekbosje en graslandjes (figuur 10.1). De Zwaarveldlossing zorgt voor de ontwatering van de kwelzone en het landbouwgebied tussen de plas en de boerderij in zuidelijke richting. Gedurende de 19^e eeuw maakte de Bouxweerd onderdeel uit van een veel omvangrijkere Maasweerd. De Maas maakte toen een grote bocht langs Buggenum richting Asselt. In de Bouxweerd lag een oude Maasloop (Kerkerhooftmaese) en langs de oever van de rivier lagen grindbanken en zandruggen met veel jong zachthoutoobos. Vrijwel het hele gebied was in gebruik als grasland, terwijl het aangrenzende terras uit bouwland bestond (figuur 10.2). In de zuidwesthoek lag de Maasboomgaard met een boerderij. Op kaarten van de 19^e eeuw is ter hoogte van de Wijnaerdenhof (op de Tranchotkaart vermeld onder de naam Maeswienerte) een beweide pointbar zichtbaar die een halve eeuw later is veranderd in een bebost eiland. Ook is goed zichtbaar dat deze hoeve zelf op een voormalig groot eiland ligt, (figuur 10.2). Aan de westzijde ligt een laagte die in gebruik is als grasland, waar vroeger een zijtak van de Maas stroomde.

In 1952 is de Maasbocht bij Buggenum/ Asselt afgesneden. Hierdoor kwam de Aanwas aan de oostkant van de nieuwe gekanaliseerde rivierloop te liggen, dus bij Asselt. In de Bouxweerd, het restant aan de westzijde, is al eind jaren '40 begonnen met de winning van grind. Het noordelijk deel is daarbij weer opgevuld met zand en puin en weer als landbouwgrond in gebruik genomen (deels zelfs in gebruik als akker!). In het zuidelijk deel van de oude winning liet men een plas achter. Ook de zone in het noordelijk kwelgebied, waar nu elzenbroek groeit, is vergraven t.b.v. kleiwinning door een van de nabijgelegen steenfabrieken. Het meest zuidelijke deel (Kerkerhooft met oude Maasloop) is waarschijnlijk nooit sterk vergraven en met hoogwater is de oude rivierloop nog goed zichtbaar.

10.2 INRICHTING

De volgende inrichtingsmaatregelen hebben plaatsgevonden:

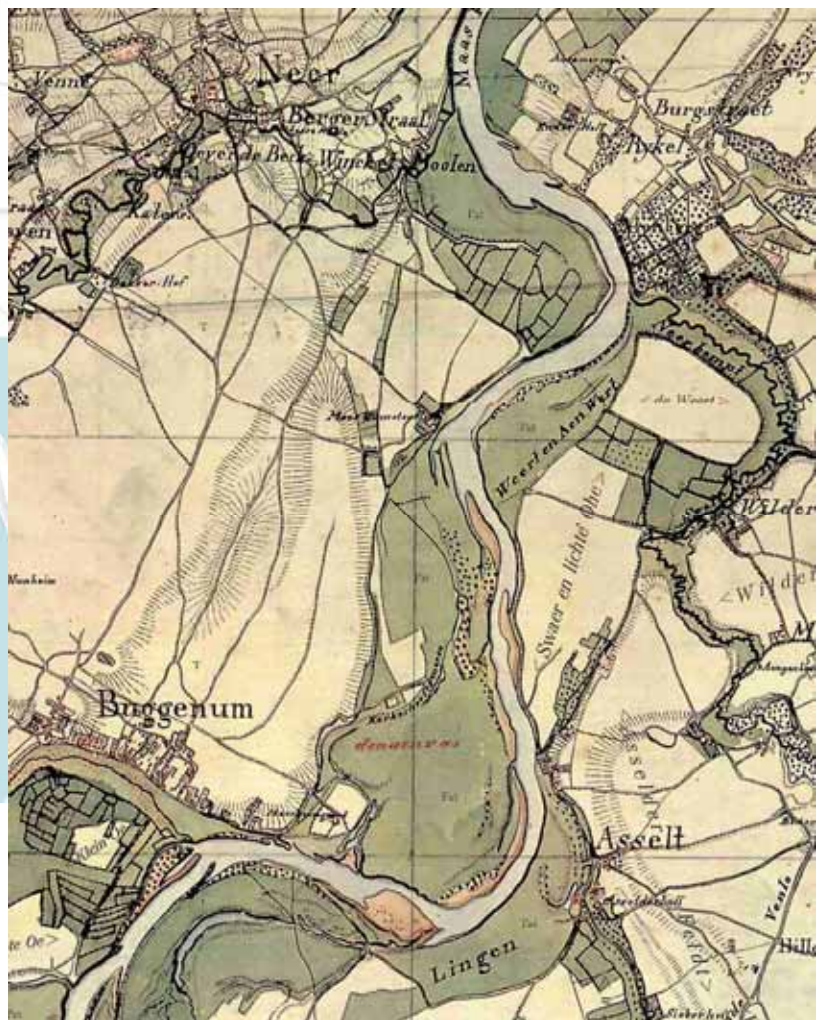
- Plaatsing van rasters, klaphekken, wildroosters en poorten t.b.v. begrazing;
- Afsluiting van de Groezeweg voor gemotoriseerd verkeer;
- Aanleg van poel in weiland bij kwelbosje (eind 2002);
- Plaatsing van regelbare stuw in de Zwaarveldlossing (2003), begin 2008 is vanwege de geconstateerde verdroging in het elzenbroek (zie § 2.1.1) de sloot ter hoogte van het kwelbosje geheel gedempt en is de stuw verwijderd.

10.3 BEHEER

- De graslanden in het noordelijk deelgebied (kwelzone) worden perceelsgewijs beheerd. Dit gebeurt enerzijds door maaien in combinatie met seizoensbeweiding. Het maaisel wordt hierbij niet afgevoerd (situatie 2007). De beweiding vindt plaats met runderen in een dichtheid van ca. 1 dier per ha. In deze weilanden worden distels bestreden.
- Het broekbos wordt niet beheerd en kan zich spontaan ontwikkelen. Dit geldt ook voor het wilgenbos aan de noordzijde van de grindplas.
- Aan de zuid- en oostzijde van de plas vindt extensieve paardenbegrazing plaats.
- Het zuidelijk deel (Kerkerhooft) wordt beheerd als ganzenfoerageergebied. Daartoe wordt het grasland tweemaal per jaar gemaaid en periodiek bemest. Aanvullend vindt vrij intensieve seizoensbeweiding met rundvee plaats in een dichtheid van ca. 1,5 dier per ha (in mei 2007 17 dieren op 10,8 ha).

Figuur 10.1 Overzichtskartaal Bouwweerd met twee deelgebieden.

Figuur 10.2 Tranchotkaart uit ca. 1803 van het traject Buggenum-Neer.

10.4 RESULTATEN

10.4.1 Flora

Situatie voor natuurontwikkeling (1987-2000)

Er zijn geen historische vegetatieopnamen bekend van het gebied.

De provincie Limburg heeft het gebied in 1988 en 1998 onderzocht en daarmee is een goed beeld van de uitgangssituatie (tabel 10.1). Daarnaast zijn er nog enkele losse meldingen uit het archief van FLORON/RIZA en het NHGL.

In en langs de randen van het elzenbroekbosje in de kwelzone nabij de Wijnardenhof is in 1998 op diverse locaties Bosbies gevonden en daarnaast ook Holpijp en IJle zegge. Langs de westrand groeide toen op één plaats Akkerleeuwenbek en Springzaadveldkers.

Aan de noordzijde van de plas zijn in 1988 zeer lokaal slikpioniers zoals Borstelbies, Bruin cypergras en Witte waterkers aangetroffen. In 1996 is voor het eerst Rijstgras gevonden op diverse plaatsen.

Figuur 10.3a. Verspreidingskaart van de kwelindicatoren Bosbies en Holpijp in 1998/2002 en 2007.

Figuur 10.3b. Verspreiding van slikpioniers Bruin cypergras en Rijstgras in 1998 en 2007.

Op de steilrand langs de Groezeweg groeide zowel in 1988 als in 1998 enkele stroomdalgraslandrelictten waaronder Aardaker, Geel walstro, Gewone agrimonie, Hemelsleutel en Kleine bevernel. Op de dam tussen de Maas en de plas stonden in 1998 o.a. Bont kroonkruid, Echte kruisdistel en Smalle aster. Net ten noorden van

Figuur 10.3c. Verspreiding van stroomdalsoorten Kattendoorn, Rapunzelklokje en Wilde marjolein in 1998 en 2007.

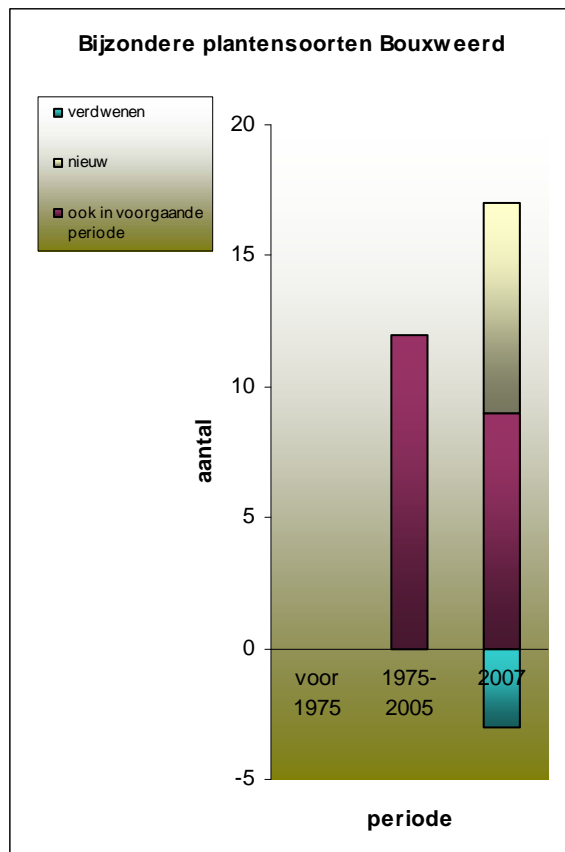
het onderzoeksgebied zijn langs de Maasoever o.a. Engelse alant (1987), Peperkers (1996) en Rode ogentroost (vanaf 1996) gevonden.

Geconcludeerd kan worden dat de uitgangssituatie met ca. 12 indicatieve soorten niet bijzonder soortenrijk was. Dit was vooral te wijten aan het intensieve agrarische gebruik van de gronden.

Sinds natuurontwikkeling (2000-2007)

De inventarisatie uit 2007 geeft een goed beeld van de eerste resultaten van het natuurontwikkelingsproject. De soortenrijkdom is enigszins toegenomen tot 17 bijzondere soorten (figuur 10.4). Opvallende veranderingen zijn de vestiging van Wilde marjolein op de Maasoever evenals de eerste exemplaren van IJzerhard, Kattendoorn, Kruisbladwalstro en Zomerfijnstraal (tabel 10.1). Rapunzelklokje is in klein aantal gevonden langs de terrasrand (figuur 10.3c). Voor de rest is de soortensamenstelling van de stroomdalrelicten langs de terrasrand goed vergelijkbaar met de voorgaande periode.

De al eerder gemelde kwelsoorten in de het noordelijk deelgebied hebben zich goed gehandhaafd of zelfs uitgebreid. Nieuw is het massale voorkomen van Groot heksenkruid in de ondergroei van het moerasbosje. Hoewel Holpijp in 2002 door de provincie Limburg op twee locaties vrij massaal is aangetroffen, kon de soort in 2007 niet worden teruggevonden (figuur 10.3a). Onderzoek heeft uitgewezen dat de soort is verdwenen door verdroging ten gevolge van nabijgelegen diepe zandwinning. Het wegvallen van de kweldruk hield verband met het doorgraven van de Peelrandbreuk in combinatie met een dunne kleilaag op een onderliggend zandgrindpakket in de kwelzone. Hierdoor zakte het kwelwater weg naar de ondergrond. Langs de Maasoever ter hoogte van het gebied groeit massaal Rivierfonteinkruid. Op de droogvallende slikoevers van de plas konden in 2007 opnieuw interessante pioniers en moerasplanten worden aangetroffen, vooral Bruin cypergras, Witte waterkers en veel Rijstgras (zie figuur 10.3b). Door de natte zomer en daarmee

Tabel 3.1 Voorkomen van indicatieve plantensoorten in de Bouxweerd.

Soort	1975-1999	2007
Akkerleeuwenbek	*	
Bont kroonkruid	*	*
Bosbies	*	*
Bruin cypergras	*	*
Gewone agrimonie	*	*
Groot heksenkruid		*
Holpijp	*	
IJle zegge	*	*
IJzerhard		*
Kattendoorn		*
Kruisbladwalstro		*
Rapunzelklokje		*
Rivierfonteinkruid		*
Rijstgras	*	*
Sikkelklaver	*	
Smalle aster	*	*
Springzaadveldkers	*	*
Wilde marjolein		*
Witte waterkers	*	*
Zomerfijnstraal		*
Totaal	12	17

Figuur 10.4. Overzicht van de ontwikkeling van het aantal indicatieve plantensoorten in de Bouxweerd in de periode voor natuurontwikkeling en in 2007.

gepaard gaande relatief hoge waterstanden in de plas, was 2007 geen topjaar voor slikpioniers.

Geconcludeerd kan worden dat de floristische resultaten van het gebied nog tegenvallen (met name qua stroomdalflora). Dit heeft vooral te maken met het intensieve, op ganzen gerichte (agrarische) beheer van de graslanden ten zuiden van de plas. Vergelijkbare graslanden in de omgeving met een beheer van natuurlijke ontwikkelen zich doorgaans beter. Zo hadden we hier al soorten als Rode oegentroost, Kruisbladwalstro en Gewone agrimonie mogen verwachten. De oeverzone tussen de Maas en de plas – die extensief door paarden begraasd wordt – ontwikkelt zich wel aardig (met o.a. veel Bont kroonkruid), ondanks dat de vele keien in de oever niet overal voor een optimale uitgangssituatie zorgen. Voor slikpioniers en kwelsoorten zijn de oevers van de plas respectievelijk het noordelijk deelgebied momenteel belangrijk.

Oeverdammingszone tussen de plas en de Maas met o.a. Echte kruisdistel en Jakobskruiskruid (rechts) en Bont kroonkruid (links).

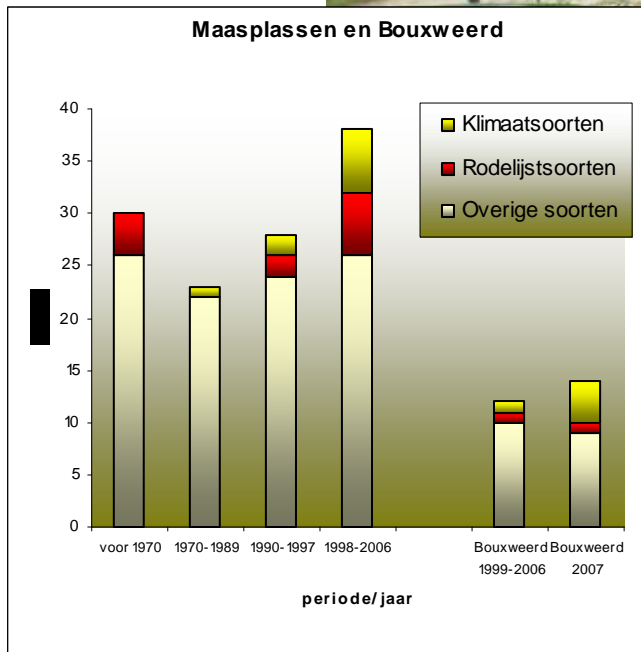
Grote kattenstaart en Rijkgras op de drooggevalle sliboever van de plas.

10.4.2 Broedvogels

Van de periode voor 1992 zijn alleen enkele losse waarnemingen bekend (archief NHGL). Het broeden van Bergeenden is al bekend van 1976. In 1977 werd een territorium van de Grutto aangetroffen in het gebied.

Zowel in 1992 als 1998 heeft de provincie Limburg de Bouxweerd onderzocht op broedvogels. Daarnaast is het onderzoeksgebied vanaf 1994 jaarlijks op broedvogels geïnventariseerd (broedvogelonderzoek Zuidelijk Maasdal). Uit een vergelijking van deze gegevens is af te leiden er zich sinds begin jaren '90 zowel in soortenrijkdom als in het aantal territoria geen grote veranderingen hebben voorgedaan. Dit is niet vreemd daar er in het beheer gedurende die periode niet veel is gewijzigd. In vergelijking met andere natuurgebieden in de regio is de Bouxweerd een klein maar soortenrijk terrein. Er is een relatief grote vaste groep bijzondere soorten die regelmatig in het terrein broedt en een vrij constant aantal territoria laat zien. Hiertoe behoren o.a. veel watervogels (Fuut, Knobbelzwaan, Nijlgans, Bergeend, vrijwel alle soorten eenden waaronder Slobeend, Tafeleend, Winter- en Zomertaling). Grauwe gans, Zomertortel en Veldleeuwerik zijn gedurende deze periode afgenomen of verdwenen (Grauwe gors). Nieuw is de aanwezigheid van Nachtegaal vanaf 2001 (1-2 zangposten) en Roodborsttapuit (2 in 2005). Opvallend is dat ruigte- en struweelsoorten (o.a. Grasmus) niet toenemen na de start van natuurontwikkeling, terwijl deze in andere terreinen een duidelijke positieve trend laten zien. Dit heeft te maken met het intensieve beheer van de zuidelijke graslanden waardoor struweelbiotoop niet tot ontwikkeling kan komen.

Relicten van stroomdalflora op de terrasrand met o.a. Geel walstro en Hemelsleutel.

Figuur 10.5 Overzicht van het aantal soorten libellen langs de Maasplassen en in de Bouxweerd gedurende de tijd.

Bijzondere broedvogels waarvan incidenteel territoria zijn vastgesteld zijn: Blauwborst (1 in 1998-2000), Buidelmees (1 in 1998, 1999), Blauwe reiger (1 in 2001), Kramsvogel (1 in 1998 en 1999) Ransuil (1 in 1992, 1998 en 2004), Smient (1 in 1998 en 2006), Tureluur (1 in 1992), Waterral (1 in 1992 en 2001) en Wielewaal (1 in 1992 en 1998).

Buiten het broedseizoen is het gebied aantrekkelijk voor doortrekkende steltlopers en overwinterende grondeleenden zoals Pijlstaart, Slobeend, Winter- en Zomertaling. Daarnaast zijn in 2007 ook Lepelaar en Grote zilverreiger in de plas gezien. Hoewel de water- en slibkwaliteit van de plas slecht zijn (blauwalg, botulisme), zit er volop voedsel in het ondiepe water. Dansmuggen vormen onder meer het stapelvoedsel voor deze grondeleenden.

10.4.3 Libellen

Voor natuurontwikkeling (voor 1999)

Er zijn van voor 1999 slechts twee waarnemingen bekend uit het archief van EIS (Kleine roodoogjuffer en Lantaarntje).

Sinds natuurontwikkeling (1999-2007)

Uit de periode 1999-2006 zijn 12 algemene soorten bekend met uitzondering van de bijzondere Tengere pantserjuffer. Bij een nieuw aangelegde pool ten zuiden van het kwelbosje werden in 2003 ca. 13 ex. gemeld. De soort heeft in het rivierengebied een voorkeur voor kwelmilieus.

Het veldonderzoek in 2007 leverde 14 soorten op waaronder meer klimaatsoorten dan voorheen: Kanaaljuffer, Vuurlibel en Zwervende heidelibel. Van Kleine roodoogjuffer was al een populatie aanwezig. Bijzonder was ook de waarneming van

---

een vers uitgeslopen Beekrombout, die afkomstig was uit de Maas. Andere rheofiele soorten (Blauwe breedscheenjuffer, Weidebeekjuffer) waren in beperkte mate aanwezig langs de oever van de rivier. De Tengere pantserjuffer is in 2007 niet teruggevonden bij de poel, mogelijk omdat deze inmiddels sterk begroeid en geëutrofeerd is.

Geconcludeerd kan worden dat er in de Bouxweerd slechts geringe vooruitgang is geboekt bij deze insectengroep (figuur 10.5). De plas is zeer ondiep en voedselrijk en bevat nauwelijks waterplanten, waardoor hij voor de meeste libellen geen geschikt leefgebied vormt.

10.4.4 Dagvlinders

Voor natuurontwikkeling (periode 1980-1999)

Uit het archief van De Vlinderstichting zijn uit de periode 1981-1994 alleen twee waarnemingen bekend van Citroenvlinder en Oranjetip. Gedurende de periode 1995-1999 is er een compleet beeld bekend van het onderzoeksgebied in het archief van het NHGL. Er zijn gedurende dit tijdvak 18 soorten gezien en dit betreft overwegend algemene soorten.

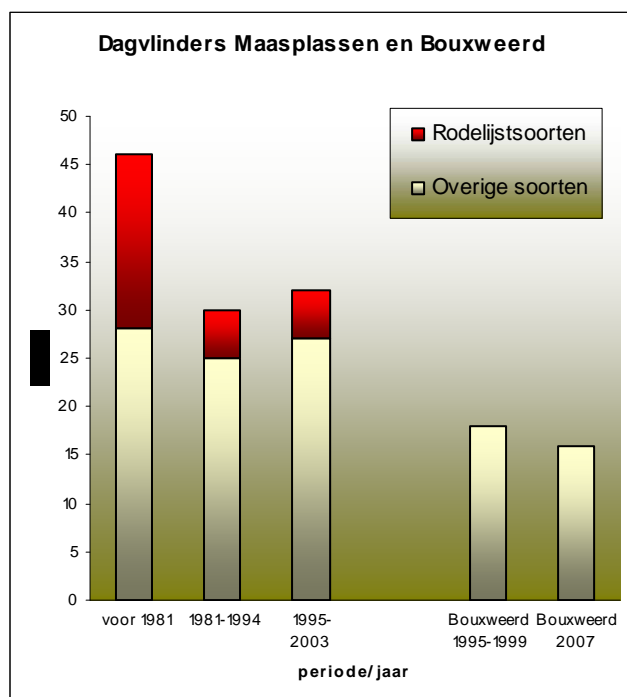
Sinds natuurontwikkeling (2000-2007)

Uit deze periode zijn naast het onderzoek in 2007 alleen enkele losse waarnemingen bekend. In 2007 zijn 16 algemene soorten gezien (figuur 10.6). Argusvlinder en Citroenvlinder zijn niet meer waargenomen. Het beeld is goed vergelijkbaar met dat van de periode 1995-1999 (geen bijzonderheden, weinig graslandvlinders). Het

Structuurrijk zachthoutoobos aan de noordwestzijde van de plas, o.a. van belang voor Nachtegaal.

meest opvallende is de populatie Landkaartjes rondom het elzenbroekbosje in de kwelzone en het ooibos rond de plas. Door de intensieve seizoensbegrazing en het maaibeheer zijn er weinig bloemrijke zones en ontbreekt structuur voor (bijzondere) soorten dagvlinders.

Figuur 10.6 Overzicht van het aantal soorten dagvlinders langs de Maasplassen en in de Bouxweerd gedurende de tijd.

10.4.5 Sprinkhanen

Voor natuurontwikkeling (tot 2000)

Uit het EIS-bestand is een complete inventarisatie bekend van de sprinkhanenfauna uit 1996. In de Bouxweerd zijn toen 5 soorten vastgesteld waaronder Snortikker. Deze laatste soort is eigenlijk meer kenmerkend voor de droge zandgronden buiten het rivierengebied.

Sinds natuurontwikkeling (vanaf 2000)

Het onderzoek in 2007 liet een vergelijkbaar beeld zien. Nieuw zijn waarnemingen van een Sikkelsprinkhaan nabij het elzenbroekbosje, Zeggedoorntje bij een weilandpoeltje en Gewoon spitskopje rond de Bouxweerd. De Snortikker is niet meer vastgesteld.

10.4.6 Amfibieën

Uit 1987 is één waarneming bekend van een subadulte Bruine kikker uit het elzenbroekbosje. In 2007 zijn daar ca. 25 Bruine kikkers gezien en rondom een weilandpoel ca. 10 Groene kikkers. Rond de voormalige grindplas zijn geen amfibieën gezien, maar deze is door aanwezigheid van vis ook niet erg geschikt als voortplantingsgebied.

10.4.7 Vissen

Van de grindplas zijn geen specifieke visgegevens bekend. De plas is erg ondiep en troebel; waterplanten ontbreken. Het zal naar verwachting geen belangrijk biotoop zijn voor bedreigde of beschermde vissoorten. Het gaat hierbij vooral om vissen die hierin achterblijven na een hoogwater. Brasem komt veel voor. Het is bekend dat gedurende warme zomers vaak veel vis sterft door zuurstofgebrek of botulisme (Buskens & Tolkamp, 1994).

10.4.8 Zoogdieren

In een droger deel van het elzenbroekbosje ligt een dassenburcht. Deze is bekend vanaf 2005 en ook in 2007 konden verse bewoningssporen worden aangetroffen. Daarnaast zijn waarnemingen bekend van Bunzing, Hermelijn en Ree. In maart 2008 zijn de eerste sporen (vraat, geurmerken) van Bevers in het gebied aangetroffen (P. Huijksens, Waterschap Peel en Maasvallei).

Er is recent geen uitgebreid vleermuisonderzoek uitgevoerd. In 1987 is de aanwezigheid van Gewone dwerg- en Watervleermuis in het gebied vastgesteld.

10.5 WERKING VAN NATUURLIJKE PROCESSEN

10.5.1 Spontane ontwikkeling

Door het maaibeheer en het relatief intensieve graasbeheer is er in beperkte mate ruimte voor spontane vegetatieontwikkeling. De begroeiing rond de grindplas is daarentegen wel spontaan (wilgenstruweel, moeras, pioniers).

10.5.2 Hydromorfologische processen

De overstromingsfrequentie van de plas wordt momenteel bepaald door een drempel in de dam die de plas van de rivier scheidt. Gemiddeld inundeert de plas en de lage delen van het ooibos meer dan 100 dagen per jaar. Het gebied is dan ook in de loop van ca. 60 jaar aan het opslibben en het geeft een beeld van het proces van verlanding dat bij alle plassen in het winterbed van de Maas op de duur zal gaan optreden. Tussen 1975 en 1991 is het wateroppervlak met ca. 30% afgenomen (Buskens & Tolkamp, 1994).

De oevers van de Maas zijn over de volledige lengte van het gebied met keien en breuksteen verstevigd. Hierdoor vinden nauwelijks oeverprocessen plaats. Tijdens krachtige hoogwaters worden op de Maasdam beperkte hoeveelheden zand afgezet.

10.5.3 Begrazing

Momenteel vindt er nog geen natuurlijke begrazing plaats, maar intensieve seizoensbeweiding met rundvee, aangevuld met maaibeheer. Dit heeft te maken met het beleid van ganzenfoerageergebieden waarvoor het zuidelijk deel van de Bouxweerd door de provincie Limburg is aangewezen (Geuns & ten Tije, 2007).

10.5.4 Kwel

Kwel is een belangrijk proces in en rond het elzenbroekbosje in het noordelijk deelgebied. Daar ligt een bronzone langs de terrasrand van het winterbed. Het gaat waarschijnlijk om grondwater van lokale herkomst dat overigens is vervuild met meststoffen (de Mars, 1998). Hoewel er in 2003 door het Waterschap een stuwteje is geplaatst in de Zwaarveldlossing, treedt momenteel verdroging op. Zo is onder meer Holpijp verdwenen. De verdroging bleek te maken te hebben met de diepe zandwinning ten noorden van het broekbosje. Door uitgekiende afwerking van deze plas en het geheel dichtschuiven van het bovenstroomse traject van de Zwaarveldlossing (uitgevoerd in 2008) wordt verwacht dat het kwelmilieu zich weer herstelt.

Procesbarometer

proces	ruimte voor processen
	← tegenwerking ruimte → redelijk veel beperkt 0 beperkt redelijk veel veel
Spontane ontwikkeling	
Hydromorfodynamiek	
Begrazing	
Kwel	

Kerkerhoofd met reliëf in de vorm van oude Maasloop en de terrasrand (links). Het grasland wordt ten behoeve van Grauwe ganzen gemaaid, bemest en aanvullend beweid met rundvee.

10.6 CONCLUSIES

10.6.1 Natuurwaarden

Met dit onderzoek zijn de resultaten van de natuurontwikkeling sinds 2000 in de Bouxweerd geëvalueerd. Afgezien van de broedvogels is de soortenrijkdom aan flora en fauna nog beperkt. Dit heeft o.a. te maken met het gevoerde beheer in het natuurgebied, de verdroging van de kwelmilieus en het ontbreken van voldoende morfodynamiek o.a. door het vastleggen van de oevers.

Interessante flora is momenteel aanwezig langs de Maasdam en terrasrandjes (stroomdalplanten zoals Rapunzelklokje, Bont kroonkruid en Wilde marjolein), het elzenbroekbosje met kwel- en bosflora als Bosbies, IJle zegge en Groot heksenkruid en langs de oever van de plas pioniers als Bruin cypergras en Rijstgras. De begraasde terreindelen hebben zich tot op heden floristisch nauwelijks ontwikkeld. De soortenrijkdom aan (broed)vogels is opvallend groot. Watervogels zijn de belangrijkste groep met o.a. veel grondeleenden (Berg-, Krak- en Slobeend, Winter- en Zomertaling).

Voor dagvlinders, libellen en sprinkhanen heeft het terrein momenteel geen grote waarde. Incidenteel zijn wel enkele meer bijzondere insectensoorten gezien (Sikkelsprinkhaan, Tengere pantserjuffer), maar populaties ontbreken. Interessant is de recente vestiging van de Das in het elzenbroekbosje.

10.6.2 Ideeën en aanbevelingen

- Verwerven van de resterende EHS-gronden ten noorden van de plas (ca. 40 ha) of natuurontwikkeling in kader van particulier natuurbeheer zodat er een grotere begrazingseenheid ontstaat. Belangrijk is dat dan de ontwatering van het gebied kan worden opgeheven door het dempen van het benedenstroomse deel van de Zwaarveldlossing. Het historische kwelstroompje via een oude Maasloop onderlangs het terras bij de Wijnardenhof zou dan weer kunnen worden hersteld. Dit loopje kan uitmonden in de benedenstrooms gelegen 'hoogwatergeul' die

- daar door diepe grindwinning is ontstaan (zie ook Buskens, 1992). Aanvullend zou eventueel beperkte maaiveldverlaging kunnen plaatsvinden in dit landbouwgebied in aansluiting op deze hoogwatergeul. Met vrijkomende specie kan rondom de boerderij een (grotere) hoogwatervluchtplaats worden aangelegd.
- Het verwijderen van de oeverbestortingen in de Maasdam en de Maasoever bij de weilanden. Hierdoor kan een proces van oevererosie op gang komen en komt mogelijk ook weer zand beschikbaar voor beperkte oeverwalvorming. Dit is onder meer van belang voor stroomdalflora en pioniersoorten. Op lange termijn kan de oever naar de plas door spontane erosie smaller worden of zelfs door eroderen. Dit hoeft geen probleem te zijn aangezien de plas nu al tot een hoog niveau is opgeslibd en er niet zo snel oncontroleerbare situaties zullen ontstaan. De proces van opslibbing zal vermoedelijk synchroon doorlopen met eventuele oevererosie.
  - De populierenrij langs de plas hoeft niet actief te worden verwijderd, maar kan door natuurlijke uitval geleidelijk worden afgebouwd. De omgevallen bomen kunnen dan gaan fungeren als klinkhout in de grindplas, hetgeen het biotoop voor houtbewonende macrofauna en vissen verbetert.
  - Beëindigen van ganzenfoerageerbeleid in dit kansrijke natuurontwikkelingsgebied. Het voorkomt een goede ecologische ontwikkeling van het gebied op bijna alle fronten. Daarnaast houdt dit beleid de onnatuurlijk hoge populatie Grauwe ganzen in het Maasplassengebied in stand met alle (financiële) problemen van dien.
  - Maaiveldverlaging ter accentuering van het Kerkerhooftsmaesje (zoals ook voorgesteld in Damstra, 1999), waarbij ondiep moeras en vochtig grasland kunnen ontstaan. Met de vrijkomende specie kan aan de zuidzijde eventueel een hoogwatervluchtplaats voor grazers worden gerealiseerd. Samen met een benedenstrooms te graven hoogwatergeul zorgt dit periodiek voor een betere doorstroming van het gebied.
  - Samenwerking zoeken met de firma Kuypers in het beheer van het nabijgelegen zandwinproject, zoals dat ook in de Weerdbeemden plaats vindt (zie figuur 10.7).

Figuur 10.7 Mogelijke gebiedsuitbreiding met ontzandingsproject in Wijnardenveld bij Hanssum/Neer.

